

การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารของ
องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่¹

The basis for success administrative process of Rak Yai
Subdistrict Administrative Organization.

บดินทร์ คำนวน²

บทคัดย่อ

งานวิจัย เรื่อง การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารของ
องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ (The basis for success administrative process of
Rak Yai Subdistrict Administrative Organization.) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาระดับ
การรู้ความหมาย อิทธิบาท 4 ของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ 2. เพื่อศึกษา
ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารของ
องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูล
สำคัญ จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์
แบบมีโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีใจรักใน
การปฏิบัติงาน ทำอย่างรอบคอบ รู้จักคิดไตร่ตรองและทบทวนสิ่งต่าง ๆ ที่ทำลงไป รวมทั้ง
จะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาปรับใช้ในการวางแผนงานต่าง ๆ ทั้งในระดับ
ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นมาให้แก้ไขปัญหานั้นด้วยสติ จิตใจที่
จดจ่อ ไม่ย่อท้อ เพื่อที่จะผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคที่มีได้ นอกจากนี้ยังมีการนำหลัก PDCA
เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดงานที่เป็นระบบมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังทำให้พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่
ได้ทราบถึงความหมายของอิทธิบาท 4 และได้นำมาประยุกต์ใช้กับการทำงาน ซึ่งเป็นเหตุที่จะ
นำไปสู่ความสำเร็จ ราบรื่น ในการทำงาน ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

¹ การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการทวิปริญญาโท หลักสูตรทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

The basis for success administrative process of Rak Yai Subdistrict Administrative Organization aims to 1. to study the level of knowledge of power 4. Bang Rak Yai Subdistrict Administrative Organization employees 2. To study the problems and obstacles affecting the adoption of the principle of power 4 to increase the efficiency of work of Bang Rak Yai Subdistrict Administrative Organization employees. This research is a qualitative research. with 12 key informants. Data Collection Tools Use the interview method by structured interview The results showed that in the performance of the work Must have a passion for work. do it carefully Know how to think, reflect and review things that have been done, as well as having to constantly study for knowledge to be applied in planning various tasks at both the supervisor and subordinate level. When a problem arises, resolve it consciously. A mind that is focused and not discouraged in order to overcome problems and obstacles that may arise. In addition, PDCA principles have been introduced to assist in the operation. This results in systematic work of quality and efficiency.

It also makes employees of Bang Rak Yai Subdistrict Administrative Organization have known the meaning of the 4th power and have applied it to work This is the reason that will lead to success and smooth work in accordance with the goals and objectives set.

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในการปฏิบัติงานของแต่ละคนนั้นก็ล้วนแล้วแต่มีจุดมุ่งหมายที่จะประสบความสำเร็จตามสิ่งที่ตนหวังด้วยกันทั้งสิ้น มีความพยายามและมุ่งมั่นทุ่มเทที่จะผลักดันตนเองไปสู่ความสำเร็จในอาชีพที่วางไว้ ซึ่งจะต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมากมายที่จะเข้ามาโดยจะมีเพียงความกล้าที่จะเอาชนะความไม่แน่นอนต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังเป็นการนำเอาศักยภาพของตนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นอย่างสูงที่สุด ทำให้เห็นได้ว่า บุคคลที่จะประสบความสำเร็จนั้นไม่ว่าในเรื่องใดจะมีเพียงความเก่งอย่างเดียวมิได้ แต่จะต้องประกอบไปด้วยความพยายามที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ด้วยความวิริยะอุตสาหะอย่างสูงที่สุด

โดยความสุขของการทำงานนั้น จะเกิดจากการที่เราได้ทำงานในส่วนที่รักและชอบที่จะทำ เมื่อมีอุปสรรคหรือปัญหาที่เข้ามา เราจะทำเช่นไรเพื่อให้สามารถขจัดอุปสรรคและปัญหาออกไปได้อย่างง่ายดาย ซึ่งตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการทำงาน นั่นคือการประเมินคุณภาพในการทำงานนั่นเอง

ซึ่งในการทำงานจะประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องหาหลักหรือทฤษฎีที่จะมาช่วยในการทำงาน เพื่อให้การทำงานเป็นไปได้อย่างราบรื่น โดยจะยกตัวอย่างด้วยหลัก PDCA วงจรบริหารงานคุณภาพ ซึ่งเชื่อมโยงกับหลักธรรม คือ อิทธิบาท 4 หนทางสู่ความสำเร็จ ประกอบไปด้วย (1) Plan : การวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ความสำคัญก่อนหลัง สอดคล้องกับ ฉันทะ : คือมีใจรัก ศรัทธา ปรรณนาที่จะทำอย่างแรงกล้า (2) Do : การลงมือทำตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับ วิริยะ : มุ่งมั่นในการทำตามฉันทะ ด้วยความเพียรและทุ่มเท (3) Check : การตรวจสอบและประเมินผลที่ได้ลงมือทำ สอดคล้องกับ จิตตะ : จดจ่อ เอาใจใส่ และรับผิดชอบในสิ่งที่ทำ (4) Action : วิเคราะห์ผลเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนา สอดคล้องกับ วิมังสา : ทบทวนสิ่งที่ได้ทำมา ว่ามีผลดีผลเสียอย่างไร เพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนา

เพราะฉะนั้นคุณธรรมที่สำคัญที่เราสามารถยึดเป็นแนวทางในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ คือ หลักอิทธิบาท 4 อันได้แก่ (1) ฉันทะ คือ มีใจรัก ศรัทธา ปราารถนาที่จะทำ (2) วิริยะ คือ มุ่งมั่นในการทำตามฉันทะ ด้วยความเพียร (3) จิตตะ คือ การจดจ่อ เอาใจใส่ และรับผิดชอบในสิ่งที่ทำ (4) วิมังสา คือ ทบทวนสิ่งที่ได้ทำมา ว่ามีผลดีผลเสียอย่างไร เพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนา

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ โดยผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาในครั้งนี้ จะสามารถนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในกระบวนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดได้ นอกจากนี้ยังสามารถสังเกตได้ว่า พฤติกรรมในการทำงานมีการเปลี่ยนแปลง พนักงานมีความสุขในการทำงานมากขึ้น ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ซึ่งสัมพันธ์กันตั้งแต่ระดับพนักงานผู้ปฏิบัติไปจนถึงระดับผู้บริหาร ได้ทราบถึงแนวทางในการทำงาน เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการงานได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างราบรื่น พนักงานมีความมุ่งมั่น ทำงานด้วยความอุทิศสาคะ ใฝ่ใจ และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงานให้ดียิ่งขึ้นไป นำมาซึ่งการประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายขององค์การที่ได้วางไว้

คำถามการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ เป็นอย่างไร
2. ระดับความรู้ความหมายของอิทธิบาท 4 ประการของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรู้ความหมาย อิทธิบาท 4 ของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับการรู้ความหมาย อิทธิบาท 4 ของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
2. ปัญหาและอุปสรรค มีผลต่อการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิบาท 4
2. ทฤษฎีการปฏิบัติงานตามหลัก PDCA
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ซึ่งเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม จะศึกษาการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ โดยจะมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรค รวมถึงแนวทางการนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยผู้วิจัย เข้าไปมีส่วนร่วมกับกลุ่มคนที่ถูกศึกษา

มีการกระทำกิจกรรมร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีการสังเกตการณ์จากการปฏิบัติงาน โดยจะมีกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ การสังเกต การซักถาม และการจดบันทึก

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับผู้บริหาร จำนวน 6 คน และระดับผู้ปฏิบัติ จำนวน 6 คน

พื้นที่ในการทำวิจัยข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักอริททิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ ซึ่งพื้นที่ในการทำวิจัยเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของผู้วิจัย โดยจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ ผู้วิจัยจึงสามารถเข้าถึงข้อมูลและสังเกตการณ์ รวมถึงสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง

ผลการศึกษา

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับ การนำหลักอริททิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ ได้พบว่า ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีใจรักในการปฏิบัติงานอย่างรอบคอบ รู้จักคิดไตร่ตรองและทบทวนสิ่งต่าง ๆ ที่ทำลงไปรวมทั้งจะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาปรับใช้ในการวางแผนงานต่าง ๆ ทั้งในระดับผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นมาให้แก้ไขปัญหานั้นด้วยสติจิตใจที่จดจ่อไม่ย่อท้อ เพื่อที่จะผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคที่มีได้ นอกจากนี้ยังมีการนำหลัก PDCA เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดงานที่เป็นระบบ มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังทำให้พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ ได้ทราบถึงความหมายของอริททิบาท 4 และได้นำมาประยุกต์ใช้กับการทำงาน ซึ่งเป็นเหตุที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ราบรื่น ในการทำงาน ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการอบรมพนักงาน ภายในองค์กรให้มีเจตคติที่ดีต่องานของตนเอง
2. สร้างจิตสำนึก และสร้างความสามัคคีภายในองค์กร
3. ควรมีการแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้ละเอียด ชัดเจน
4. ควรมีการจัดประชุม พูดคุยกันภายในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันภายในองค์กร
5. ควรมีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการ เพื่อให้ความรู้ในงานราชการส่วนต่าง ๆ แก่พนักงานส่วนตำบล
6. จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้อง เรียบร้อยทุกครั้ง ในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการทางานวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ในครั้งต่อไปควรศึกษางานวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการนำมาพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานและการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักใหญ่

บรรณานุกรม

ผดุง วรรณทอง,อนันต์ ธรรมชาลย์,सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล (2561). การประยุกต์ใช้หลัก

อิทธิบาท 4 ในการบริหารองค์กรเอกชนในจังหวัดนนทบุรี,มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. (7 พฤษภาคม 2565).

ผอบทอง สุจินพรัหม. (2559). การนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารงานของ

**ผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่พิเศษจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 28** มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ,นครปฐม
(7 พฤษภาคม 2565).

พระสมุห์พงษ์ศร ปภงกโร, พระครูจิรธรรมัช, สมเดช นามเกต. (2561). การประยุกต์ใช้

**หลักอิทธิบาท 4 การบริหารงานของเทศบาลกุดจับ อำเภอกุดจับ จังหวัด
อุดรธานี, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.**
(7 พฤษภาคม 2565).

วรรณศิริ สุจริต และ มุกดา ศรีรงค์. (2553) **บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ อิทธิบาท 4**

การสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมความสุขในการทำงาน / มหาวิทยาลัย
รามคำแหง,:ม.ป.ท. (7 พฤษภาคม 2565).

วีรวิษณุ เลิศไทยตระกูล. (2554): **ปรัชญา วงจร PDCA** เข้าถึงได้จาก

http://business.east.spu.ac.th/admin/waaa_file/A37322PDCA.pdf

(9 พฤษภาคม 2565).

ศุคปลูพี เวียงสี. (2554) **PDCA กับ อิทธิบาท 4** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

[https://www.gotoknow.org/posts/431477%20\(%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88](https://www.gotoknow.org/posts/431477%20(%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88)

(4 พฤษภาคม 2565).